

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους τί πταίουσι αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὰ Μουσεῖα διὰ τὸ στρέφουσι ἐναντίον των ὅλας τὰς βαρβαρότητάς των οἱ ἀντιμαχόμενοι ; Διατί ἀνατινάσσουσι πύργους ποιητικούς, μεθ' ὧν συνδέονται ἱστορικά παραδόσεις, διατί πυρπολοῦν σίκλους τοῦ Θεοῦ, τοὺς ὁποίους ὠραίζει ἡ τέχνη τῆς Ἀναγεννήσεως, διατί βεβηλώνουσι τάφους, διατί βομβαρδίζουσι τὰ εἰρηνικά Μουσεῖα, τὰ ὅποια ἀντιπροσωπεύουσι ἕνα ὁλόκληρον πολιτισμόν ; Ἡ τέχνη εἶνε κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος κτῆμα. Πατρίς τῆς εἶνε μόνον τὸ Ὄρατον. Διατί ἡ ἀπαίσια ἀρβύλα φέρει τὰ ἰουδαϊκὰ ἀποτυπώματά τῆς

ἐπάνω εἰς τὴν λεπτοτέραν ἀνθητὴν τοῦ πνεύματος ; Αὐτὸς ἐπὶ τέλους ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς τοῦ ἐκρύβη ; Καὶ πῶς οἱ λαοί, ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος, δὲν ἐρρηξαν φωνὴν ἐπιβολῆς πρὸς τοὺς ἡγεμόνας των, ν' ἀρκεσθῶσι εἰς τὰς τραγικὰς ἀνθρωποθυσίας καὶ τὰ ἀφύσσουσι τολμήματα ἡσυχῆς τὰ ἄσυλα τῆς τέχνης τὰ ὅποια δὲν ξαναγίνονται πλέον ; Ὑπῆρξε καὶ συνέδριον Χάγγης Ἀλλοίμονον ! Ὁμοιάζει καὶ αὐτὸ τὰς συνθήκας τῶν Κρατῶν, αἱ ὅποια συνάπτονται διὰ τὸ ξεσπάζονται.

* * *

Σ Υ Ν Ν Ε Φ Α

ΙΤΕ τὰ στέλνει ὁ Πόλεμος, εἴτε τὰ στέλνει ὁ πρῶτος θυμὸς τοῦ Χειμῶνος, καλῶς ὤρισαν τὰ πρῶτα φθινοπωρινὰ σύννεφα. Ἦλθαν τὰ διακόψουσι τὴν μακρὰν μονοτονίαν τοῦ θαλασσοπλάτου οὐρανοῦ καὶ τὰ ζωγραφίσουσι ἐπάνω εἰς τὸν ἀπέραντον γαλανὸν πίνακα

μεγάλῃ φανταστικῇ ἄνθη, πρὸς κατακλυσμαῖα θηρία, συμπλέγματα φοβερῶν Τιτάνων ἀναρριχθέντων, φανταστικούς Ὀλύμπους, λευκὰ κοπάδια, ροβολοῦντα ἀπὸ πρηνῆ βουνῶν, μάσκες Βιβλικῶν Πατριαρχῶν μὲ μεγάλα κάτασπρα γένη, γυμνὰ κοιμωμένων παρθένων, μὲ ἀνακλαδισμούς εὐτόνων χειρῶν ἐπάνω εἰς πουπουλένια μαξιλάρια...

Ὅσαι αἱ σχολαὶ τῆς Ζωγραφικῆς καὶ τῆς Γλυπτικῆς ἀντεπροσωπεύθησαν ἕνα ἀπόγευμα εἰς τὴν μεγάλην οὐρανίαν ἔκθεσιν καὶ ὅλα τὰ εἶδη.

Οἱ πριμιτίφ, οἱ Κρητικοὶ ζωγράφοι τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς, οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Ἀναγεννήσεως, οἱ Προρραφῆλται, οἱ Ἰμπρεσιονισταί, οἱ Κοβισταί ἀκόμη καὶ οἱ Πουαντιλισταὶ καὶ οἱ Ντιβιζιονισταί, προσωπογράφοι, τοπιεγράφοι, σκηνογράφοι, διακοσμητικοὶ εἶχαν ἐκθέσει, ἔργα πρωτότυπα, πρωτοφανῆ καὶ ἄγνωστα ἀκόμη εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Τέχνης καὶ τὴν σοφίαν τῶν συλλεκτῶν.

— Κύτταξε ἕνα Μπέρν - Τζένς ἐκεῖ κάτω...

— Νὰ καὶ ἕνας Ροσσέτι !

— Τί σοῦ λέει κ' ἐκεῖνος ὁ Θεοτοκόπουλος ; Ποιὸς τὰ εἶνε τάχα αὐτὸς ὁ Ἰνφάντης, μὲ τὰ ὑπερόχως στραβὰ μούτρα ;

— Ἀφῆσέ με ! Εἶμαι προσηλωμένος αὐτὴν τὴν στιγμὴν στὸν τεράστιον ἐκεῖνον πίνακα μὲ τὰ ἄπλα, φωτεινὰ καὶ κλασικὰ χρώματα. Ἀφεύκτως πρόκειται περὶ τοῦ μεγάλου δημιουργοῦ τοῦ «Χειμῶνος».

— Νὰ καὶ ἕνας Μιχαὴλ Ἀγγελος μὲ κάποιον νέον Προφήτην. Τὸν βλέπεις ;

— Ποῦ ;

— Ἀκριβῶς ἐπάνω ἀπὸ τὴν Πεντέλην. Τὰ πόδια τοῦ προφήτου ἀκουμποῦν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς.

— Ἀλλὰ τί εἶνε αὐτὸ τὸ συνωφρυνόμενον μέτωπον ἐκεῖ πρὸς τὴν Δύσιν ; Φαίνεται Λέμπαχ χωρὶς ἄλλο.

— Ἀκριβῶς ; Δὲν ἀναγνωρίζεις τὸν Βίσμαρκ του.

— Θὰ ἔλεγα ! Ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ συνωφρυνίαν τοῦ Σιδηροῦ Ἀρχικαγκελλαρίου εἶνε τρομερὰ καὶ θὰ ἐπίστευε κανεὶς πῶς ὁ μέγας ζωγράφος ἠθέλησε τὴν παραστήσῃ μᾶλλον τὸν νεφεληγερέτην Δία, νεύοντα «κτανέσιν ἐπ' ὄφρυσιν» καὶ κάρνοντα τὴν τρέμη ὁ Ὀλυμπος. Θὰ πρόκειται, φυσικά, περὶ ἐπαναλήψεως τοῦ θέματος. Νομίζει κανεὶς, ὅτι ὁ Ἀρχικαγκελλάριος ἐποζήρισεν, ἄλλην μίαν φορὰν, μόλις πρὸ δλίγων ὥρων, ἐνώπιον τοῦ ζωγράφου του, ἴσως εἰς κάποιον—ποιὸς ξέρει—οὐράνιον ἐργαστήριον.

Ἐμεῖναμεν καρφωμένοι ἐμπρὸς εἰς τὸ νέον ἀριστούργημα τοῦ Λέμπαχ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέρασαν ἀπ' ἐμπρὸς μας ἀτελείωτοι πίνακες Μελλουτιστῶν, μὲ καπνοδόχους κολλημένους ἐπάνω εἰς μέτωπα γυναικῶν, μὲ κορυφὰς δένδρων ἀναδυομένας ἀπὸ φουγάρα σιδηροδρόμων, μὲ αὐτοκίνητα ἰππεύοντα μπαλκόνια.

Ἀλλὰ δὲν ἠμπορούσαμεν πλέον τὴν προσέξωμεν εἰς τίποτε. Ὁλόκληρος ὁ Οὐρανὸς ἐγέμιζεν ἀπὸ τὸν τεράστιον πίνακα τοῦ Λέμπαχ καὶ ἀπὸ τὴν τρομερὰν συνοφρυνίαν τοῦ Σιδηροῦ Ἀρχικαγκελλαρίου.

Ἄ ! τὰ πρῶτα φθινοπωρινὰ σύννεφα ! Ὅποιος δὲν παρευρέθη εἰς τὰ φαιδρυντήρια τῆς μεγάλης ἐκθέσεως, τοῦ διοργάνωσαν εἰς τὸν Οὐρανόν, δὲν γνωρίζει τίποτε.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

